

MÉLTÓSÁGOS
KIRALYI TANATSOS
SOMSSICH LÁZÁR ÚR'

ÓDAJA
MÉLTÓSÁGÓS
RHÉDEY LAJOS *)

TS. KIR. KAMARÁS

Ö NAGYSAGAHOZ.

Fordította Csokonay Vitéz Mihály.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mint Júpiternek Chaoni törzsöke,
Melly tserfamakkal széltibe tengeté
A' vad világot, 's a' bereknek
Századokig yala zöld Királya,
Ambár kifizárad; még se hal el, hanem
Késő fijában újra feléledez,
'S szent magva, porhanyós egerfát
Nem terem, és henye hangabokrot.

*) Carmen ad Ludovicum Rhédei de Kiss Rhéde, Nuncium Comitatus Szatthmár ad Comitia Regni Hungariæ Anno Ae. Vulg. 1802. Posonii celebrata Legatum pro Militaris Academiæ in Hungaria Fundatione decem millia Florenorum donantem. Posonii 1802. 41

Így a' Vitézek' hív unokáiban
(Bár régi pompás fényeket a' gonosz
Sors öszvedúlta is) kitetfszik
A' magos elme 's az Ösi Virtus.

Ezt látni benned, RHÉDEY, Kedvesem!
Formád 's nagy elméd megmutatá, ki légy,
Védvén Királyink' oldalát és
Szent külföbít fiatal korodban. *)

Nagyobbra gyúlván a' Paloták' puha
Pompáit immár megveti érdemed,
'S a' gyilkoló Márs' táborában
'Bajnoki fáradozással izzadsz, **)

'S fegyverbe vágyol nyerni ditső halált!
De vízfzafzöllít élemedett Atyád.
A' kurta mentét hát letéfszed,
'S békeruhába Hazádba megtérfsz.

Szüz Hitvesednek karja között midőn
Polgári tserfát nyerni serénykedel,
És benned Országunk' ügyében
Szíves, erős hazafit tsudálunk:

Ím a' Világnak két fele borzadó
Lármára zendül, városok és mezők
A' tengerekkel, és folyókkal
A' tsata' véribé füstölögnek.

*) Az Architehton Académiából 1780 Éfzt. a' Ns. Testör-
ző Udv. Seregben, valasztatik életének XVII-dik Éfzt.

***) Ezer létláz nyoltzvan harmadik éfzt. a' Wurmsér' hu-
szár Regementjébe előmozdítatik.

Már jó Királyunk, 's tsend-fzerető Hazánk
Márs' durvaságát érzeni kéntelen.

Felkél nemes dühével égvén

A' Magyar, és feni görbe kardját.

Vélnéd hogy égből hull le, vagy a' kinyílt
Földből tolúl fel hirtelen a' sereg.

Megtefz Bihar Nemes-vezérnek,

Tégedet esmeretes Leventát. *)

Készülnek immár az hadak, és liheg

A' Szittya népség vívni; de vízfzater

A' dölyfös ellenség; 's Királyunk'

Szárnya alá jön az égi Béke

' Az újra felgyúltt hartzok után hogy ezt

Megállhatóvá tégye Kegyes Fejünk,

Gyűlésre hívja Nemzetünknek

Hű Fejeit 's Követit Posonyba.

Megbízza esmértt Virtusid a' Nemes **)

Szathmár, 's Követnek küld ide tégedet.

A' jól kiformáltt szív 's tálentom

Mit tegyen, itt Magyarink eléggé

Láták Te benned. Mennyire szíveden

Fekszik Hazádnak közjava? megtevéd

Gazdag 's okos jótételeddel

Drága jelét örök Érdemednek.

*) Az 1795-dik ezrt. Bihar Vármegye' felkelő Ns. Seregé-
nek Főkapitányjává, v. Obersterévé tétetik.

**) A' Posony Városába, 1802 ezrt. Május 2-dik napjára
rendeltt Ország' Gyűlésére Szathmár Vármegye Köve-
tének nevezetik.

Mert Festetits György' tiszta szerelminek
Tüzét követvén árva Hazánk iránt *)

Pompás ajándékkal segíted

Márs' nevelő hadi oskoláját. **)

Vitéz ABAKNAK Léthe' ködébe dültt

Királyi házát fényre hozod megint ,

'S újabb ditsősséggel tetézed ,

Érdemes egy Fija Öseidnek. ***)

Méltán betsülnek jó Magyarink tehát ,

'S méltán szeretnek. Bár vitsorogj, Írígj!

Ezt a' Király' méltó kegyelme

'S a' Haza tapsai bóldogítják!

De míg vitorlád' jó szelek öblözik:

Vígyázz hogy álnok helyre ne tsapjanak ,

Ne hajts a' Szírenek szavára ,

'S térjki az Acrocerauniáktól.

*) Gróf Tolnai Festetits György az említett Diétának XVI-dik ülésében Jun. 25-dik napján a' Magyar Országgi Katona Akadémiának fundálására 4000 forintos ajándékoz.

**) M. Rhédei Lajos az nap, 's azon Vegre 10000 for. ád.

***) A' Rhédei Família eredetét húzza Magyarországi Királynak ABAnak (ki is 1031 eszt. országlott) nemzettségéből, a' mint a' balhatatlan MARIA TEREZIA Kegyelmes Diplomája bizonyítja.

CSOKONAY VITÉZ MIHÁLY

Ó D A J A

M. G. FESTETITS GYÖRGY

Ö N A G Y S A G A H O Z

AZÓN TÁRGY FELŐL.

Szárnyalj le mennyből, Calliópe! 's segítsd
A' még szokatlan Tárogatón kezem'.

Im Tháliának gyenge lantját,
Bár szeretik kofzorús Leányink ,

E' rozmaringok' zöldje alá tefzem,
A' fenyveseknek görbe gerintzeit
Megmászom, 's onnan mefzfe nézvéen
Kalpagosink örömét kifúvom. —

Ki az , ki kertté téteti a' mezőt
'S termő mezővé a' sivatag kopárt,
Kit Trítionok kürtje 's Tihannak
Rijjadozó hajadonja hirdet?

Nem látod Őt — a' Kefzthelyi Indigefzt? 1)
Az Ő Nevének Temploma fénylik ott.
Nézd mint teríti bé Hazánknek
Boldog Egét ragyogó Világa.

1) A' kik valamelly tartománnyal jól tettek, annak Indi-
gefz (vagy is honnyi) Istenévé lettek, mint Osiris,
Faunus, Aeneas, 's a' t. Lásd Virg. Aen. L. XII.
v. 794, 795.

Bellóna' markos Báltya pihenteti
 GYÖRGY' görbe kardját húsz adamás szegen,
 Zöld pálmaágakkal takarván
 A' hüvelyére tapadt aludt vér.

A' tarka Bőség tsüngeti jobb felől
 Horgas Türokjét; és sok ezer betses
 Aldási nem férvén beléje,
 Hervadozo mezeinkre ontja.

Pómóna rak rá ritka gyümölcstöket,
 Czeres kötést fon sárga kalázfiból;
 Mellyet piros papatsvirágok
 'Skék Czianák 2)gyönyörűn vegyítnek

GYÖRGYről danolgat szöke gyulai közt
 Pán, a' furuglyás; 's régi szokás szerént
 Bachussa a' boldog Szigetnek 3)
 Töltt poharát Neki hajtogatja.

Mély tisztelettel borzadok! a' magas
 Mennynek Leányit látom az Aoni
 Kefzthelybe' — óh boldog Halandó,
 A' ki az égbe' lakók' barátja!

Melty édes érzés játszik az ő komoj
 Orzáikon, mint zengik az Indigest,
 Tágas mezőt, 's Védöt találván
 Szárnya alatt... De mi képtelenség—

2) Cyana, Búzavirág. De az ilyen öfzverakott nevek nem jól jöven ki a' Poétai ízléssel; megtartottam a' gyönyörűen hangzó Görög szózatot.

3) Ertem a' Muraközt, ahol teremnek a' kereskedésben Insulaner név alatt menő igen betses borok.

Márs könyvet olvas! Húga, sziláltt haját
 Felsímogatván, né! hogy okoskodik,
 És tizikalommal mérsekéli
 A' tüzes ütökzetek piattzát.

Ott kardra termett ujjait egy Hufzár
 A' mezfzelató tsöhöz egyengeti;
 Itt egy erős Hajdú 4) az Ország'
 Rajzolatín figyelemmel andalg.

Mit szóltok erről, Hétmogorok, ti kik 5)
 Tátor' havassán tábori abrozok
 'S nézötsövek nélkül jövétek
 E' Kanaán' mezejére gyözni.

Azonn igyekszik FESTETITSÜNK, hogy e'
 Kartás világha hív Unokáitok
 Élzfzel' s okossággal tanálják
 Örzeni érdemetek jutalmát,

Melly érte hullatt véreitek miatt
 Zsengés. — Ma már a' táborokat befűltt
 Szobákba rendelik tsatának,
 Szapenna után vilzik ütökzetre,

Kiknek nyeregből szabta ki rendjeket
 Az üstökös Kund, a' bajuzos Gyula.
 Most línéán lövik rakásra,
 Kit buzogánnyal ütétek agyba.

4) Hajdúknak nevezték a' Magyarok általában a' gyatog katonákat.
 5) B é l a' nevetlen Iródeákjánál; Septem principales personæ, qui HETUMOGER vocantur. Almos Vezér a' maga 6 fő társával, a' kikkel jött vala ki Seythiából, a' Tátor, vagy Karpatus' hértzein, keresztül. Reymontes Hovos.

Hijába vinnéd, rettenetes Botond! 6)
Menkö tsapású bárdodat a' mai
Byzantium' falához, annak
Rézbe borúltt kapuját bevágni:

Egy mezfzelató tső kitekinténé
Szándékod', egy más tső az egész kaput,
A' bárdot, a' Vitéz Botondot
Egyfzeri pertzbe rakásra törné. —

Mindég, Vitézek' Nemzete, vólt nevünk:
E' két örökség jegyzi ki még ma is —
Rettenthetetlen Szív! Serénység!
Nagyra való fijait Lehelnek.

De ez kevés még egy bizonyos veszélyt
'S halált okádó bombi előtt ma már
Száz Dentmagyart is földre dúlna
Holmi' suhantz gyerek egy kanóttzal.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Izmos Leventák! Hogyha reánk maradt
Kemény erőtök: megnemesíti GYÖRGY
A' Scythæ testes Britus észfízel;
'S gyermekeink VAYak lehetnek. 7)

Ö, a' ki földünk' Pontusa 8) habjait
Törvényre húzá, száz lehetetlenen

- 6) Láthatni ezt a' Botond históriáját az említett Iródeák' Könyvében, a' Mándi Ur' fordításában.
- 7) Jegyzés nélkül is érthetni, hogy itt M. Baró Vay Miklós O Nagyságára van a' tzelezás; ki a' hadi Tudományoknak bővebb tanulására a' Felső. Rendelésekhez képest Frantzia Országot és Angliát öfzvelakta.
- 8) Ama' tengeri módú Gályával, melly a' Balaton zájjait heveti.

Tett 's tesz tsudát; ő mér fuvallni
Lélekerőt az inas Magyarba.

Ő új Minervát ugrat elő Zeüfz' 9)
Szent homlokából, és maga nyújt dsidát
'S halálzemű Aegist' kezébe. —

RHÉDEY van vele, és segíti.

Zengj harsogóbbann, Énekem, e' betses
Két Névre, melly, mint a' Duna, élni fog,
'S mint a' világosság kiterjed,
Es bekerüli egész Világot. —

Hanem; ki léssen Bárdusaink közül, 10)
Ki a' sok elmés Hunnia' Hadnagyit
A' Léthe' zsibbasztó vizétől

Trombitaszón az egekre hordja?

Méltatlan éj-tsend sürgeti sok vitéz Cluj
Árpádjainkat. — Pére hafszontalan

Kétségek! im általragyogván

Czenki NAPUNK 11) a' homály csoportján,

A' Múltt' 's Jövendő' pólusit is süti,

Tud már ezentúl tenni is írni is

Nagy dolgokat Földünk' Vitézze'

'S Lantosa: Calliopém, elég ez.

- 9) Görög neve Jupiternek. Aegis pedig a' Minerva Medusás paissa, mellyre a' ki nézett, kövé változott.
- 10) A' Bárdusok valának a' Celta, Gallus 's a' t. népeknek Poétáik, kik Istenjeikről, Eleiknek vitéz teikről, 's egyéb nemzeti dolgokról énekeltek.
- 11) Tzélozás van a' N. M. Gróf Széchényi Ferentz Ó Excell. által fundáltatott Nemzeti Könyvtárra. Ebből az okból jön elő oda alább a' Mátyás Király' emlékezete is.

Elég! — Reked már Tarogatom' szava,
 Lankadnak ingó ujjaim ennyi nagy
 Dítséreteknek hirdetésén,
 Mellyek eláítt erejim tetézik.

Máryás' ditsőültt Lelke, tekints alá,
 Esmérd egedből, lábbadozó Hazád',
 'S a' Kefzthely' és Czenk' istenülő
 Attyaiban magadat találdfel;
 'S érezd, hogy a' Menny' kedve is egy igaz
 Hérósi szívben megfzaporodhatik,
 Ha Nemzetét 's emberbarátját
 Virtusibann öröködni látják

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A' SZÉLHEZ.

ÓDA CSOKONAY VITÉZ MIHALY ALTAL

Mit hízelkedel, óh lengeteg, óh tsalárd
 Elmék ingadozó bélyege, Esti szél?
 Hát füstfogta Hazámnak
 Nem borzafztnak üfzögjei?

Víg hangot hazudó Posta! mit úfzolod
 Pernyében heverő lantomat? A' katzaj
 Bofzfzantó gyönyörúség
 A' boldogtalanok között.

Zengj a' kis Balaton' partja 1) körül, hól a'
 Természetnek örök Szúze, 's az emberi
 Mesterség, ez a' Hérós,
 Egy tükörbe katszonganak.

Tsattogjál aranyos szárnyal ényézfzeten.
 'S hagyj engem izabadon Dácia' pallagán
 Elnémúlva zokognom
 A' nádlepte fedél alatt.

1) Kis Balatonnak nevezem a' Fertő' tavát; mivel ezt a'
 nevet nem igen Aestheticához valónak tartom. Ez
 okból teszék oda alább helyette Nizidert.

Hát a' nyár' elején 2) nem te valál, ki a'
 Szikrából eredett lángokat egy szegény
 Özvegynék fedeléről
 Szórád vad hahoták között?

Látám a' lakosok jajjait a' setét
 Füstnek gombolyagin mennybe tolongani
 A' Mindent - tehetőknek
 Zsámolyfzékihez; a' Kinek

Kor - kímélte falán 3) bús diadalmadat
 Tapsoltad. Szomorú düledezési közt
 Most a' gyász, 's a' halálos
 Tsendesség' fija zsibbadoz.

Szent tömjénit eloltá az Imádkozás:
 A' Zsoltárok erős Sérafi 4) zengzete
 Megnémúlt: Igaz írójét
 Vallásába se lelheti

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Most a' megnyomorúltt: Tsak zokog és saját
 Házának hamuját hinti fejére már. —
 Óh, óh még is öröme
 Ingerlelz te katzérozó.

Hogy? hogy tudjon ezüst hangokat 's innepi
 Vig dalt adni nekem, Calliopé, mikor

- 2) Jun. 14-dik napján esett a' tűz, egy szegény öreg öz-
 vegyaszfzozynak házárol, Debretzenben.
 3) Ekkor megégett a' nagy Templom is, melly 1564 ezst.
 megégvén, 64 ezst. állott a' fala pufztán. Ez, egy je-
 les példája a' Gottusi építés módjának, és eredete el-
 vész a' Debretzen és Magyarország históriájában.
 4) Sérafi, jobb mint Sérafi. Tudják a' Zsidó nyelvhez értők,

28

Vulcán az Helikonnak 5)
Szent berkét tövig égeté?

Nem lát'd hogy kesereg, nyögve hogy' öntözi
Elsírtt tsillaginak nedvivel a' babért?

Nem lát'd sárba keverve
Pernyés köntösinek havát?

Hát én, a' ki, (miként a' Capitólium' 6)
Töfzomszédja, Ovid) hafz'talan éltetém

Itt a' Mennyeieknek
Környékén bizodalمامat, —

Felvidülhatok é? Lám oda Tíburom,
Hol víg gondolatim szárnyra repültenek;

És a' Rózsalugasnak, 7)
A' mellyben Philoméla 's én

Egymást váltva üténk Pindusi dallokat,
Nints árnyéka tovább. Hagyj nekem esti szél!

Hagyj békét, 's pitzi Lantom'
Törd ízekre ... De mit? de mit

Hallok még is amott? Innepi lármafzót
És SZÉCHÉNYI Nevet hallok a' Hesperus'

Bíbor pitvara mellől:
Haj! még is tsak örülni kell.

- 5) Itt a' népes Ref. Collegium értetődik, melly az említett nagy égésben szintügy a' lángok zsákmánya leve.
- 6) A' számkivetett Ovidius háza egybe volt ragasztva a' Capitóliummal; lásd a' kesergését, Trist. I. El. 3. v. 29-34. az én hajlékom is közel volt a' nagy Templomhoz, és szomszédjában a' Collegiumnak.
- 7) Ez a' Rózsalugas, ez a' Fülemile, és ez a' poétizálás nem költeményes gondolat, hanem természet után van festve.

Még is kell örömet tudni! nem állhatok
Ellent szívem' eröss duzzadozásinak.

Lantot, Pieri! 8) lantot!

Száz víg hang veri nyúgotot.

Mennyegzőt mutató innepi lárma é?
Vagy más boldog öröm' zengedezése az?

Jertek, Gángesi szellők, 9)

Mellyek Vefzta' ölének értt

Almáit gyönyörűn lengetitek, puha
Szárnyakkal vigyetek, jertek, emeljeteK

Túl a' fellegeken, túl, —

Már, már szárnyra emelkedem.

Látom tornyosodó szent hegyedet, Buda!
Hol *Korvin* ragyogott, 's hajdani Nemzetem,

Látom már Nizidernek

Tsendes tükribe képeimet,

Itt minden halait Czenkre sietteti

Thétis; túl az öreg Pán teli tulkait

A' kastélyba behajtja;

És Czéres maga tölti meg

A' Bőség' (zaruját: Sopronyi halmain

Tombol Liber Atyánk 10), 's víg adományival

Kínálgatja az Ikvát.

Ikvának szeme ég, ragyog.

8) Pieri, az az, Muzsa, Horatius után:

O testudinis aureæ

Dulcem quæ strepitum, Pieri! temperas.

9) Gangesi, az az, Napkelleti nyajas szellők, a' mellyek a'
Sz. Mihály nyarát olly édessé teszik; a' mikor ez az
Oda is készült. -- Vefzta a' föld, vagy a' természet.

10) Az az Bacchus. Liber pater. -- Ikva Czenk alatt foly.

Ím, ím a' koszorús Pásztorok 11) és velek
 A' szomszéd ligetek Hölgyei (óh' kegyes
 Látás!) dalra fakadnak:
 Haj! hogy zeng az egész Vidék.

„Jóltévő Oziris, életadó Atyánk!
 „Ízis, nyájas Anyánk! éljete! éljete!
 „És a' boldog Arany kort
 „Oh kezdjétek elől megint!“

Így éneklenek ök. — Vénus Uránia 12)
 A' boldog szeretet kellemes afzfzonya,
 Szennyetlen viseletben
 Hoz két égi szövétneket.

'S ím a' földművelő Keszthelyi Indigefz'
 Húgával jön az én Calliopém' kegyes 13)
 Dífze 's gyámola; szívében Cluj
 Hogy' tsillognak az érdemek!

„Hószínü szerető! már hűszonöt tavafz'
 „Rózsáját kötözém rátok. Az,égt' Tűz —
 „A' vídám, a' hibátlan —
 „Lángolt bennetek, Édesim!

„Fél századra fogom nyújtani lántzotok',
 „Hívlelkük! Nemesek! majd unokáitok

- 11) Tzélozás van a' Tzenki Bíró közföntésére a' nép ne-
 vében. Lásd a' M. Hírmondó Nro 38 Told.
 12) Az Uránia, vagy Menyeyei Vénus a' lelkek és el-
 mék szeretetének volt Istenafzfzonya, minden testi
 gerjedezés nélkül: az Amathusi pedig a' két Nem
 között való testi, de még is törvényes Szerelemnek,
 A' Páfusi Vénusnak a' fajtalanok áldoztak.
 13) En ezt a' tiszteletet olyan jussal adhatom, mint Ho-
 ratius a' magáét. L. I. Od. 1. v. 2, és L. II. Od. 17. v. 2 3.

„Fogják ősz korotokban
„ Számosbítani ez innepet.“

Ezt mondá az Egek' tiszta lakója, 's ím
Szép Testvéri, ama' rózsatekintetű,
A' szellős Amatuntról
Hattyúinn ide jön, 's felel:

„Így fénylik ezután a' ti LAJOS¹⁴⁾Stokon,
„'S BATTYANINN Amatuntrózsza kötése majd:
„ És néktek liliomszál
„ Légyen béretek, és babér!“

Így áldottanak ők: mennyei hangjokat
Vígán vízfzonozák Istenek, emberek,
És én, pallagi dallos,
Bort és kedvet ivám velek.

14) Emlitem a' M. Gróf Széchenyi Lajos, és Bat-
tyáni Miklós Ő Nagyságok menyegzőit.